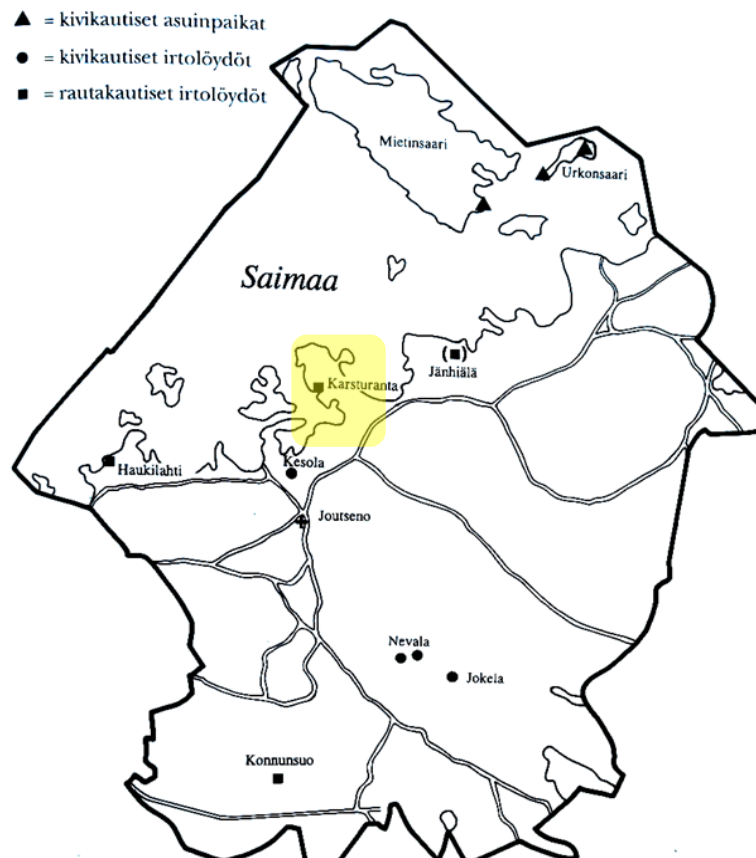


Karsturannan kylä

Karsturanta on Joutsenon pitäjään kuuluva kylä Saimaan rannalla. Se kuuluu Joutsenon vanhimpiin asuinalueisiin ja sen asutushistorian juuret ulottuvat esihistorialliselle ajalle¹. Kylä muodostuu pääosin Arposenniemestä ja siihen läheisesti kuuluvista alueista (Hinkanranta, Ruhanainen ja Papinkiventien alue). Kylään kuulu myös joukko Saimaan saaria, joista Muukonsaassa on ollut myös pysyvää asutusta.

Kylän historia kytkeytyy koko Saimaan alueen asutus- ja kulttuurihistoriaan. Arposenniemestä löytyvä kuppikivi kertoo varhaisesta – mahdollisesti jopa rautakauteen ulottuvasta asutuksesta.

Kylän asema ollut Joutsenossa keskeinen silloin, kun ihmiset, kauppatavarat ja kulttuurivaikutteet ovat levittäytyneet vesireittejä pitkin. Karsturannassa on mm. ollut ennen Saimaan kanavan valmistumista satama ja suolamakasiini, joka on ollut yksi Viipuriin tapahtuvan tavaraliikenteen ja rahdinajon etappipiste.



Joutsenon historia- teoksessa (1992) oleva kuva, jossa näkyy Karsturannan sijainti Saimaan äärellä, sekä Joutsenossa tuolloin tiedossa olleet esihistorialliset löydöt ja vanhimmat asuinalueet.

¹ Joutsenon historia. Ropponen (1992), s. 40

Tausta	<p>Vaikka kylä on suhteellisen pieni, sen yhteisöllinen toiminta on ollut vireää. Kylälle mm. perustettiin pääosin talkoovoimin oman kirjasto. Kylälaisten aktiivisuudesta kertoo myös oma höyrylaivaosuuskunta.</p> <p>Karsturanta on nyt muuttumassa joutsenolaisesta maalaiskylästä Lappeenrannan kaupunkiin kuuluvaksi asuinkyläksi, jonka yhteisöllisyys ja juuret omaan talonpoikaiseen historiaan alkavat ohentua.</p>
Tavoitteet	<p>Ajatus kylän historian kirjoittamisesta on elänyt pitkään. Aihe on saanut uutta virikettä ja innoitusta Etelä-Karjalan historiaprojektin myötä.² Aloitteen kylän historiaprojektin käynnistämisestä teki Karsturannan Martat kokouksessaan 15.5.2019.</p> <p>Historiaprojektin tavoitteena on kirjoittaa Karsturannan historia, joka kuvaa kylän asutuksen syntymistä, sekä talojen, sukujen ja kylän historiaa. Hankkeessa ollaan kiinnostuneita myös kylän yhteistoiminnasta, kulttuurista ja tarinaperinteestä.</p> <p>Historiaprojektin yhteydessä käynnistetään tutkimus- ja selvitystyötä, joka osaltaan täydentää Joutsenon ja koko eteläisen Saimaan alueen historiaa. Tältä osin ollaan kiinnostuneita erityisesti alueen varhaisesta asutushistoriasta.</p> <p>Historiaprojektin kautta pyritään vahvistamaan kylän yhteisöllisyyttä ja karsturantalaisia identiteettiä. Tavoitteena on, että kyläläiset osallistuvat sen toteutukseen antamalla käyttöön perhearkistoissa olevia asiakirjoja ja valokuvia, sekä omaan perhehistoriaan ja kylään liittyvää tarinaperintöä.</p> <p>Projektin toteuttamista varten perustetaan Karsturannan kyläyhdistys maaliskuussa 2020.</p>
Hankkeen luonne	<p>Hanke on kotiseututyöhön liittyvä hanke, mutta se käyttää myös tieteellisiä menetelmiä ja kuvaustapoja kotiseudun kulttuuriperintöä tutkiessaan ja tallentaessaan.</p>
Organisointi	<p>Hanketta on suunnitellut ja sitä myös ohjaa ja osin toteuttaa kolmen hengen tiimi, joilla kaikilla on historian ja tai sukututkimukseen liittyvää kokemusta ja harrastusta.</p> <p><i>Kari Kangaspunta, VTM</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • syntyperäinen karsturantalainen, kotipaikka Mikkeli • monipuolinen työura, yhteiskunnallisissa kehittämis- ja asiantuntijatehtävissä • työuraan kuuluu myös toimiminen tutkijana Helsingin yliopiston maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskuksessa (nyk. Ruralia-instituutti) kylätutkimushankkeessa, sekä tutkimuspäällikkönä Mikkelin ammattikorkeakoulussa (nyk. XAMK). <p><i>Paula Kärki, HuK</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • toiminut kirjastonhoitajana Lappeenrannan maakuntakirjastossa 2018 asti • paikallishistorian harrastaja, Joutsenon kotiseutuyhdistyksen hallituksen jäsen • toiminut kirjoittajana ja/tai toimittajana useissa historiajulkaisuissa • koonnut myös erilaisia muistonäyttelyjä kirjaston tiloihin <p><i>Jorma Tyrmi, merkonomi</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • sukututkija ja paikallishistorian harrastaja • syntyperäinen karsturantalainen, kotipaikka Lappeenranta • 20 vuoden kokemus sukututkimuksesta

² Rajamaa (2018), Rajamaakunta (2019)

- tehnyt useita sukututkimuksia, joista kaksi on painettu kirjoiksi
- perehtynyt myös geneettiseen sukututkimukseen

Hankkeen toteutus

Historiikki toteutetaan tieteellisiä menetelmiä hyödyntäen. Asiantuntijoiksi on lupautunut eri alojen asiantuntijoita, jotka kirjoittavat omien tutkimus- ja selvitystöidensä pohjalta osuuksiaan historiikkiin. Hankkeessa pyritään myös asiantuntijoiden keskinäiseen vuoropuheluun kohtaisen ja löydösten tulkinassa. Asiantuntijoita konsultoidaan myös historiaprojektin omien kirjoittajien työskentelyssä.

Historiikin kokonaisuudesta ja julkaisun toimittamisen historiallisena asiantuntijana toimii FM Jari Ropponen, joka on kirjoittanut aiemmin Joutsenon historian. Tavoitteena on tuottaa kylähistorian kautta myös uutta tietoa, joka rikastuttaa Joutsenon, Etelä-Karjalan ja koko Saimaan alueen asutus- ja kulttuurihistoriaa.

Hankkeen asiantuntijat:

Nimi	Tausta	Rooli hankkeessa
Jari Ropponen FM	Historioitsija, kirjoittanut mm Joutsenon historian (1992). Viime vuodet ollut Karjalan tietokantasäätiön palveluksessa vastaten luovutetun Karjalan kirkonkirjojen digitalisoinnista (nyt eläkkeellä).	Toimii hankkeen tieteellisenä asiantuntijana. Arkistolähteiden, tiedonhankinnan asiantuntijaohjaus. Tekstin tarkistus ja toimitustyö.
Ville Laakso FT, arkeologi	Yli 20 vuoden kokemus arkeologisista maastotöistä. Toiminut mm. yliopistossa kenttätöiden opettajana, sekä museoiden ja yksityisen sektorin palveluksessa. Kirjoittajana Etelä-Karjalan maakuntahistoriassa (rautakausi). Tällä hetkellä työn alla Taipalsaaren historia (esihistoria ja keskiaika).	Karsturannan arkeologisten kohteiden kartoitus ja historiaprojektin asiantuntijaohjaus. Kohteena erit. mahdolliset rautakautiset kohteet. Artikkelin kirjoittaminen.
Mikko Europaeus FM	Kansanperinteen tutkija, erikoisalana kansanrunous, Etelä-Karjalan henkinen ja aineellinen kansanperinne, paikallishistoria, ja paikannimistö.	Karsturannan nimistöön liittyvä tutkimus ja artikkelin kirjoittaminen.
Jani Loijas FM	Sotahistoriaan perehtynyt historioitsija. Ollut toteuttamassa Ratsuväkimuseon näyttelyä Lappeenrannassa. Tällä hetkellä Rajamuseon palveluksessa.	Arposen tilan sotilashistorian kartoitus ja artikkelin kirjoittaminen.
Matti Hakulinen TkL, tietokirjailija	Laaja-alainen perehtyminen Saimaan vesistöalueen maaperään, luontoon ja historiaan. Kirjoittanut useita tietokirjoja, mm. Tuhat vuotta Saimaan maailmassa (2015)	Selvitys Karsturannan luonnonmaisemasta ja sen syntyhistoriasta. Erityisesti jääkauden jäljet.
Kaisa-Maria Remes, geologi	Toimii Saimaa Geopark ry:n geologina.	Karsturannan geologisesti arvokkaiden kohteiden kartoitus ja niiden liittyminen osaksi Geopark Saimaan kokonaisuutta.

Hankkeen toimenpiteet v. 2020

Helmikuu

- Hankkeesta tiedottaminen kyläläisille
- Kiinnostuneiden kartoitus

Maaliskuu

- Karsturannan kyläyhdistyksen perustaminen (3.3.2020)
- Hankkeen tukiverkoston kokoaminen (perustetaan ohjausryhmä tukipäätöksen jälkeen)

Huhtikuu

- Rahoitushakemuksen siirto kyläyhdistyksen nimiin, kun yhdistyksen rekisteröinti on vahvistettu
- Kotiarkisto- ja perinnetietokeruun tarkempi suunnittelu ja tekijän rekrytoinnin käynnistäminen

Toukokuu

- tutkijoiden ja kirjoittajien yhteistapaaminen Karsturannassa
- metallinetsintäleiri Karsturannassa alan harrastajien kanssa
- arkeologisten kohteiden maastokartoitus (Ville Laakso)
- geologisten kohteiden maastokartoitus (Matti Hakulinen)

Kesäkuu

- yleisötilaisuus ja myyjäiset historiaprojektin hyväksi
- kotiarkisto- ja tarinankeruun käynnistyminen kylällä

Heinä-elokuu

- hankkeen etenemisestä tiedotetaan kyläläisille
- projektitiimin työseminaari Jari Ropposen kanssa
- tutkijoihin pidetään yhteyttä tarpeen mukaan

Syyskuu

- projektitiimin tapaaminen ja tutkijoiden kuulemiset
- yleisötilaisuus, jossa myös perinnetiedon keruuta

Lokakuu-joulukuu

- työstetään historiikin rakennetta ja sisältöä
- arvioidaan tarvittavan painoksen määrä
- suunnitellaan myynnin, markkinoinnin ja jakelun toteuttaminen
- tehdään rahoitushakemus taiton ja painatuksen kuluihin

Vuosi 2021

- historiikin tekstin toimittaminen painokuntoon
- historiikin painattaminen
- historiikin julkistamistilaisuus 15.5.2022

Karsturannan historiaprojektin tutkimus- ja kirjoitusteemat

Otsikko: "Tuhat vuotta Karsturannan historiaa"

- Karsturanta - kylä Saimaan rannalla
 - kylän asemointi ja historian virstanpylväät
 - Jari Ropponen / Paula Kärki

- Karsturannan luonto ja maisema – miten menneisyys näkyy?
 - geologia, luonto, kasvillisuus
 - jääkauden jäljet Karsturannassa (supat, siirtolohkareet ym.)
 - Selvitystyö Geopark Saimaa-hankkeeseen liittyen, Kaisa-Maria Remes
 - selvitystyö ja artikkeli: Matti Hakulinen
 - tavoitteena saada visuaalinen ja kiinnostava kuvaus kohteista, mikä innostaa retkeilyyn ja omatoimiseen tutustumiseen;
- Mitä arkeologiset löydöt kertovat Karsturannan varhaisesta asutushistoriasta?
 - arkeologi Ville Laakson artikkeli kenttätutkimuksen ja arkistoaineiston pohjalta
 - mahdolliset rautakautiset löydökset erityisen kiinnostuksen kohteina (kuppikivi ja sen lähialue). Toteutetaan metallinetsintäleirin avulla.
- Mitä paikannimistö kertoo Karsturannan historiasta ja kansanperinteestä?
 - selvitystyö ja artikkeli: kansanperinteen tutkija Mikko Europaeus
 - tarkastelussa mukana myös kansanetymologiaan kuuluvat nimenselitykset
 - lähteenä käytetään Kotuksen nimiarkistoa sekä SKS:n perusaineistoa Joutsenosta;
- Keitä olivat Karsturannan ensimmäiset asukkaat?
 - kylän nykyisen asutuksen oletetaan syntyneen vuosien 1000 -1200 välillä
 - pyritään Saimaan ja Etelä-Karjalan historiaan tukeutuen selvittämään mistä asutus on alueelle siirtynyt
 - käytetään hyväksi geneettistä sukututkimusta (DNA) pohjautuen Arposten sukuhistorian tietoihin siitä, että suvun yksi haara esiintyy Mikkelin seudulla nimellä Arpiainen ja nimi esiintyy siellä maakirjassa jo vuonna 1541³.
 - Kari Kangaspunta & Jorma Tyrmi asiantuntijoita konsultoiden
- Karsturannan suvut, talot ja tarinat
 - tehdään eri arkistolähteisiin tukeutuen selvitys tilojen ja asutuksen syntymisestä ja kehityksestä 1900 luvun alkuvuosille asti
 - kuvausta täydennetään sukutarinoilla ja vanhoilla valokuvilla, joiden keruu organisoidaan kesällä 2020
 - Jorma Tyrmi & Jari Ropponen
- Metalliaika saapuu Karsturantaan!
 - keväällä 2020 toteutetaan vapaaehtoisten metallinetsijöiden kanssa leiri, jossa parin viikonlopun aikana tehdään kartoituksia etukäteen kiinnostaviksi selvitettyiltä alueilta
 - erityinen kiinnostus: voisiko Karsturannasta löytyä jälkiä rautakautisesta asutuksesta?
 - luvat maanomistajilta hankitaan, operaatio organisoidaan, tarjoilut järjestetään
 - löytöjen inventointi. Asiantuntija-apua tältä osin luvattu myös Etelä-Karjalan museolta
 - kirjoitetaan artikkeli leiristä ja etsinnän tuloksista
 - vastuu: Jorma Tyrmi & Ville Laakso
- Arposen tila kuninkaan ratsutilana vuosina 1624-1721
 - tilan sotilashistoriaa valotetaan tarinoiden ja arkistomateriaalin pohjalta;

³ Avain Arposiin. Paakkunainen & Paakkunainen (2007), s. 14.

- tutkitaan ja hyödynnetään suvun piirissä elänyttä tarinaa sodasta palanneesta ratsumiehestä, joka oli haavoittunut ja pää oli paikattu tammella. Kotiutunut sotilas tunnettiin sen jälkeen nimellä ”Tammipää”.
- selvitys & artikkeli: Jani Loijas
- Rälssi- ja upseerisuku von Nandelstadtien historia
 - Johan von Nandelstadt sai rälssitiloja Joutsenosta ja Karsturannasta v. 1650
 - Baltiasta tullut aatelissuku vaikutti Joutsenossa neljän sukupolven ajan
 - Ratsuväen upseereina miehet osallistuivat kuninkaan sotaretkiin. Suuri Pohjansota säästi vain muutamia suvun miehiä.
 - Paula Kärki on tutkinut suvun historiaa ja kirjoittaa artikkelin.
- Muita teemoja ja tarinoita, joita ei voida lähestyä yhtä laajasti tutkimuksellisesti, mutta niistä kerrotaan lyhyemmin historiikissa.
 - Suolasatama – rahdinajo ja sen merkitys kylälle
 - Pappilan perustaminen Karsturantaan Joutsenon itsenäistyessä
 - Huvilayhteisön syntyminen
 - Karsturannan merkkihenkilöt (ainakin Pekka Arponen)
 - Kanavahanke Kolarinlahti-Kuurmanpohja
 - Karsturannan höyrylaivahistoria – liikenneyhteydet ja rahdit
 - Karsturannan kirjastoseura, kirjaston perustaminen ja muu kulttuuritoiminta kylällä
 - järjestöt, kansalaistoiminta, yhteiskunnallinen aktiivisuus
 - Aiheista kirjoittavat Jari Ropponen yhdessä kylän historiaharrastajien kanssa.

Hankkeen hallinnointi

Hankkeen rahoitusta haetaan työryhmänä, mutta hankkeen hallinnointi on tarkoitus siirtää 3.3.2020 perustettavalle Karsturannan kyläyhdistykselle, joka myös rekisteröidään (ry).

Tulokset ja vaikutukset

Hankkeessa syntyy käsikirjoitus kylän historiikkiin ”Tuhat vuotta Karsturannan historiaa”. Tarkoituksena on jatkossa saada kirjoitetuksi historiikin jatko-osa, jossa käsitellään ajanjaksoa ensimmäisestä maailmansodan jälkeen (työnimi: Sata vuotta Karsturannan historiaa).

Hanke toteutetaan yhteisenä projektina, jossa kyläläisten rooli on tärkeä. Hankkeen toteutukseen liittyen perustetaan kyläyhdistys, joka tulee järjestämään muutakin toimintaa, joka vahvistaa kyläläisten historiatietoisuutta, yhteisöllisyyttä ja kotiseutuhenkeä.